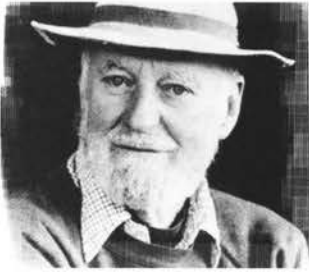

לורנס פרלינגטי

מתוך: קוני איילנד של המוח

בְּנוֹפִים הַגְּדוֹלִים בְּיוֹתֵר שֶׁל גִּיָּה אֲנוּ מְדַמִּים לְרֵאוֹת
אֶת אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם

בְּדִיוֹק בְּרָגַע בּוֹ

הֵם זֹכִים לְרֵאוֹנוֹת בְּתֵאֵר שֶׁל

"אֲנוֹשׁוֹת מִתִּיֶּסֶרֶת"

הֵם מִתְעוֹתִים עַל גְּבִי גִלְיוֹן הַנִּיר

בְּטֶרוֹף זַעַם

שֶׁל פְּגַעֵי-גּוֹרֵל

נַעֲרָמִים זֶה עַל זֶה

גּוֹנְחִים עִם תִּינוּקוֹת וְכִידוֹנִים

תַּחַת שְׁמֵי מַלְטָה

בְּתוֹךְ נוֹף מִפְּשֵׁט שֶׁל עֲצִים שְׂדוּפִים

פְּסִילִים מְעַקְמִים בְּנִפְי עֲטֻלָּפִים וּמְקוֹרִים

קוֹלְרֵי תֵּלִיהַ חֲלָקְלָקִים

נְבֻלוֹת וְתֵרֵנְגוֹלִים טוֹרְפֵי בֶּשֶׂר

וְכָל הַמְּפֻלְצוֹת הַצּוֹחוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת

שֶׁל "דְּמִיוֹן הַחֶרְבָּן"

הֵם כֹּה אֲמִתִּים לְעֻזָּאזֵל

כְּאֵלוֹ הֵם קְיָמִים עֲדִין

וְהֵם קְיָמִים

רַק הַנוֹף הַשְּׁתֵּנָה

עֲדִין הֵם סְדוּרִים לְאַרְךְ הַדְּרָכִים

מְעֵנִים בְּיָדֵי לְגִיּוֹנֵרִים

טַחְנוֹת רוּחַ מְזִיפּוֹת וְתֵרֵנְגוֹלִים שֶׁנִּטְרָפָה דַּעְתָּם

אֵלוֹ אוֹתָם אֲנָשִׁים, אֲכָל הַרְחַק מִן הַבַּיִת,

עַל כְּבִישִׁים בֵּין-עִירוֹנֵי

מְהִירִים שְׂרַחֲפָם חֲמָשִׁים מְסֻלּוֹלִים

עַל יִבְשֵׁת שֶׁל בְּטוֹן

שֶׁחֲלָלָה מְלֵא לֹחוֹת מוֹדְעוֹת אֲדִיכִים

הַמְּאִירִים אֲשֵׁלִיּוֹת מְטַמְטְמוֹת שֶׁל אֲשֶׁר

הַתְּמוֹנָה מְצִיגָה פְּחוֹת מְכַשִּׁירֵי עֲנֻיִים

אֶךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר אֲזוֹרְחִים שֶׁהִטֵּל בָּהֶם מוֹם

בְּמִכּוֹנֵי צְבוּעוֹת

וְלֶהֱן לֹחוֹת-רְשׁוֹנוֹת מוֹזְרִים

וּמְנוּעִים

הַזּוֹלָלִים אֶת אַמְרִיקָה

לורנס פרלינגטי, יליד 1919, הוא בן למשפחת מהגרים איטלקית ענייה. למד באוניברסיטת קולומביה ובטורבון. אף שלא חלק איתם את חיי הנדודים שלהם, הוא נמנה עם הדמויות המרכזיות בדור הביט, היה מאדריכלי הרנסנס התרבותי בחוף המערבי, וכונה בשנות החמישים "הדיקן של רנסנס השירה בסן פרנסיסקו". פרלינגטי הקים את הוצאת הספרים CITY LIGHTS BOOKS, שבה פרסם את ספריהם של חבריו לדור הביט: אלן גינזברג [הוא היה המו"ל שלו למעלה משלושים שנה], גרגורי קורסו, ג'ק קרואק, ויליאם בארוז, דיאנה די פרימה, מייקל מקלור, בוב קאופמן וג'י סניידר. שירתו של פרלינגטי בנויה על היגדים ישירים ואלמנטים סאטיריים. הוא ערך ניסויים בכתיבת שירה מדוברת, שהוקראה לעתים בליווי מוזיקת ג'ז. בין ספריו: קוני איילנד של המוח [תורגם לתשע שפות ונמכר במיליון עותקים], תמונות מעולם שאיננו, בעקבות צוויחות הציפורים, וימשמעות הדברים.

יְדֵי כְמוֹ יִלְלָה".
יכולתו של ליניאל לחבר את חומרי הבית החסר והרעב עם מלאות הטבע ושלמותו האסתטית ובמקביל גם להפרידם, באה לידי ביטוי בכמה מן המקסימים שבשירי הקובץ. למשל בשיר 'הלוך ושוב': "קִנְיָה הִסְסָה נְמֻלָּים עֵסִים / ולשונות האירוסים מסגילות. כך לעמוד יהף באור המקרר הצהוב המלבני, / למול רעבך הלילי וריקות המדפים: / צנצנת חרדל מצולקת חיטוטי סכין / ענבי שורק מצומקים דלי אשכולות, / בקבוק חלב מצופה וילונות קרום סדוקים". כך, בין ערות לשינה, אל מול המקרר הריק, נרקמים יחסיו של המשורר עם העולם. יחסים אלה מגיעים לשיאם הפואטי בשיר 'מוצאי שבת', כאשר החוץ שלו והפנים של נפשו משתלבים בין הקונקרטי של "אור קלוש משתבר בחלונות / אוטובוס נוסע. / השמש במסלולה אל הנדיר / צולפת קרניים על פני הירקון / וכל עיני הנוסעים סומאות, עייפות מיום. בין תחנות ידיעה חדשות קורעת את האוויר", ובין סמליות מיתולוגית הנשענת על אותה ידיעה חדשותית על ברבור שמת משפעת העופות, ומנוסחת כמחשבה פילוסופית קיומית: "האם זכר את הגוף האנושי העדין / את שלג העור שעלה מתוכו חום גדול, / האם זכר את לְדָה, / מוטת ידיה המתוחה כקו אופק בקצה מבט, / את זוג כנפיו החונקות את פניה בין כתלי נוצות. / האם עלו והציצו מתוך גופה פני הלנה / האם ראה את המלאך הממריא מתוכה / האם ראה את המלחמה הדולפת מבין אבריה / כשצווארו כרוך בצווארה?"

אחד הצירים המרכזיים של הספר תקרת האדמה ניסוב על עניין התבגרות המשורר. כמה מהבולטים שבשירי הקובץ, משרטטים בעדינות חוויות צלולות של התאהבות, שהן חלק מן המעבר מילדות, דרך נעורים ועד לבגרות. ושוב השילוב בין תופעות הטבע שבחוץ לסערות הנפש שבפנים, יוצר ביטוי שירי נפלא, כמו בשיר 'זוהר': "מתעורר מקולו של הרעם. / אתה ישן לצדי / דוק נשימתך / פורש סדין מעלינו", או בשיר 'אז': "כשראשי נח על חוץ / עלתה שממית שקופת גוף בחלון / ויכולתי לראות את לְבָה / פועם בעד עורה". הקושי לפשר בין האהבה הנסתרת לבין הדרישה החברתית הנחרצת, בא לידי ביטוי רגיש ומפויס במחזור שירי 'יומן טירונות': "באוהל, מכוונים לגופי / שאלות. דורשים שאשקר עליך. / גם הלילה שמך משנה את / מינו. אני מגלח את זיפיך / הופך גוף שני לראשון". לצד האהבה הסודית הזו, נדרש ליניאל גם לכאב הפרידה, והוא עושה זאת בעדינות מצמיתה, למשל בשיר 'צוהר 2', שיר קצרצר שכולו דקירה בלב: "כשהלכת / הנחת פצירה בין / סורגי צלעותי". על רקע נכזבות האהבה, אפילו הבוקר מאבד את כוחו הסמלי, והופך לחיזיון כואב של מציאות טופחת על הפנים: "גם הבוקר / השמש בין הרכסים / היא אבן אש בכף הקלע".

תקרת האדמה הוא ספר ביכורים מצוין ובשל, של משורר מיומן המוביל את קוראיו אל תוך עולם דימויים עשיר, בו מונחים במדויק, אך גם באופן פורע-סדר, חומרים היוצאים מן הטבע ושוצפים את הנפש. זוהי שירה צנועה, הנוקשת בסבלנות על דלתות הלב, ואלו, נענות לה ומזדרזות להיפתח.

יובל פז

מאנגלית: עודד פלד